

Jacek Pierzak

Sławków, woj. katowickie, St. 1, AZP:
97-51/nie bad.

Informator Archeologiczny : badania 23, 91-92

1989

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

ułożonych na linii NW-SE, równoległe do siebie, w odstępach od kilku do kilkunastu cm. Być może jest to pozostałość moszczenia Rynku.

Odsłonięta jama była kształtu kolistego, o średnicy 270 cm i zachowanej wysokości 80 cm. W przekroju kształtu nieckowatego. Wypełnisko w części przydanej i przyścienną tworzyła warstwa zwartej, szarego lessu, zaś w części środkowej warstwa nasypowego lessu i ciemnobrunatnego humusu przemieszanego z węglami drzewnymi, kośćmi zwierzęcymi i ceramiką. W stropie obiektu zalegała warstwa spalenizny. Poza obręb obiektu, w kierunku południowym, wychodziła jamka półkolistego kształtu, o średnicy 80 cm, zawierająca przepalone kamienie, kości zwierzęce i dużą liczbę węgli drzewnych. Jest to zapewne pozostałość wydrążonego w lessie paleniska.

Materiały ceramiczne z wypełniska jamy pochodzą z rozległego przedziału chronologicznego — od XI do 2 poł. XIII wieku.

Kres funkcjonowania obiektu związany jest zapewne ze spaleniem miasta przez Leszka Czarnego w odwecie za najazd księcia ruskiego Lwa na ziemię sandomierską i krakowską w 1280 roku.

Materiały znajdują się w Katedrze Archeologii UMCS w Lublinie a po opracowaniu zostaną przekazane do Muzeum w Przeworsku.

Badania będą kontynuowane.

Reszel, woj. olsztyńskie,
St. 3, AZP: 18-67

Muzeum Warmii i Mazur w Olsztynie

Badania prowadziła mgr Izabela Mirkowska. Finansował WKZ w Olsztynie. Pierwszy sezon badań. Fundamenty baszty w miejskim murze obronnym.

Celem badań było odkrycie baszty w części średniowiecznego muru miejskiego od strony zachodniej miasta. Usytuowanie baszty w tym miejscu wynikało z zachowanej baszty w części południowo-zachodniej murów i śladów drugiej baszty w części północno-zachodniej.

W miejscu, gdzie spodziewano się znaleźć ślady baszty założono wykop oznaczony numerem-4 o wymiarach pierwotnie 2x3 m. Podyktowane koniecznością zachowania rosnących drzew oraz uliczką. Miejsce to było bardzo uciążliwe w trakcie kopania, gdyż wcześniej posadwione były w tym miejscu zabudowania gospodarcze. W części wschodniej wykopu odkryto fragmenty fundamentu baszty stanowiące jej część północno-wschodnią i fragment fundamentu miejskiego muru obronnego. Oba mury zbudowane były z różnej wielkości kamieni połączonych zaprawą z gruzem ceglany. W obrębie wykopu odkryto mur miejski o dł. 2,70 cm i szer. 1,65 cm. Przewiązany był z fundamentem baszty, który znajdował się od strony miasta. Fundament miejskiego muru obronnego odkryto tylko do gł. 1,05 cm, a fundament baszty był głębszy i posadowiony do gł. 1,50 cm. Oba fundamentów nie odkryto do stopy fundamentowej ze względu na mały wymiar wykopu i braku możliwości jego poszerzenia. W celu ustalenia szerokości baszty poszerzono wykop poza linię zewnętrzną wykopu w kierunku zachodnim. Na części tej na linii już odkrytej baszty odsłonięto mur, którego dolna część wskazuje na średniowieczne mury a górna na współczesne budynki. Fundament w zachodniej części wykopu nie kończył się i wchodził w ścianę zachodnią profilu wykopu.

Dotychczasowe badania dają podstawy do datowania odkrytych fundamentów baszty i muru obronnego na okres średniowieczny. Nie uchwycono długości ani szerokości baszty, dlatego należałoby przeprowadzić dalsze badania poszerzając część zach. wykopu oraz przedłużając w kierunku południowym.

Z dotychczasowych badań wynika, że fundament muru miejskiego nie był przerwany a ciągły na całym odcinku.

Zbiła warstwa gruzu ceglano-kamiennego, zaprawy dostarczyła fragmentów ceramiki nowożytnej i kilka frg. ceramiki średniowiecznej.

W celu poznania posadowienia stopy fundamentowej baszty i jej przebiegu niezbędne są dalsze badania.

Sławków, woj. katowickie,
St. 1, AZP: 97-51/nie bad.

Konserwator Zabytków Archeologicznych
w Katowicach

Badania prowadził mgr Jacek Pierzak. Finansował WKZ w Katowicach. Szósty sezon badań. Relikty zamku średniowiecznego z 2 poł. XIII-XV w.

Stanowisko zlokalizowane jest w rejonie ulic Staropocztowej, Browarnej i Zamkowej, na wzniesieniu, otoczonym szeroką fosą.

Kontynuowano prace w wykopie V z 1988 r., założonego przy ryzalicie w murze południowym wieży mieszkalno-obronnej, gdzie znajdowało się w 2 poł. XIII w. pierwotne wejście do wieży.

W wykopie tym odkryto w ubiegłym sezonie tajemne przejście, tzw. „wycieczkę”, prowadzące z wnętrza wieży poza obręb obwałowań.

Wykop przedłużono o 10 m w kierunku południowym, chcąc tym samym zlokalizować przebieg tajemnego przejścia.

W trakcie badań potwierdzono fakt, iż tzw. „wycieczka” powstała w II fazie, tj. najprawdopodobniej na początku XIV w. Prowadziła ona z wnętrza wieży, przez mur ściany południowej (wyróżne przeprocie ściany), następnie przekopem o szerokości 100 cm i wysokości około 120 cm, zabezpieczonym kamiennym sklepieniem, biegła w kierunku fosy. Sklepienie „wycieczki” zostało zamaskowane wałem, którym otoczono w II fazie zamek.

Przypuszczenia, iż cały przebieg tajemnego przejścia będzie uchwytne w wykopie nie sprawdziły się. Przejście

bowiem, po około 6 m przebiegu, ostrym zakresem skręcało w kierunku wschodnim, tj. w stronę rzeki Białej Przemszy. Tak więc wyłot przejścia jest nadal sprawą otwartą. W profilu zachodnim wykopu stwierdzono obecność kamiennego „chodnika”, prowadzącego w I fazie do schodów, zlokalizowanych w ryzalicie ściany południowej wieży.

Po poszerzeniu wykopu odsłonięto go na całym swym przebiegu — szer. 220 cm, dł. 700 cm. Chodnik położony był na warstwie piasku calcowego i ułożony z 3 warstw płaskich kamieni. Teren dziedzińca po obu stronach „chodnika” był wymoszczony deskami, położonymi bezpośrednio na warstwie pierwotnej próchnicy.

W fazie II, kiedy zmieniono dojście do wieży, dobudowując klatkę schodową od strony północnej, pierwotne wejście, chodnik oraz dziedzińiec przykrył wał ziemny, pokrywający również „wycieczkę”.

Kontynuowano również prace w wykopie III/88/89, gdzie odkryto mur wschodni i południowy budynku bramnego, wybudowanego w II fazie. Po poszerzeniu wykopu w kierunku południowym odsłonięto narożnik południowo-wschodni budynku oraz stwierdzono, iż analogiczny narożnik południowo-zachodni został zniszczony w trakcie trzeciego z kolei poszerzania fosy w końcu w. XV lub na początku w. XVI, kiedy relikty zniszczonego zamku zostały w tym okresie włączone w obręb obwałowań miejskich.

Wykop nie został zasypany w związku z pracami konserwatorskimi, jakie były prowadzone przez autora badań jednocześnie z pracami badawczymi, mającymi na celu stworzenie tu rezerwatu archeologicznego. W trakcie badań odkryto materiały archeologiczne z 2 poł. XIII do w. XVI.

Ciekawostką było odkrycie w rejonie budynku bramnego 2 kompletnych szabli austriackich z około 1863 r., ukrytych tu prawdopodobnie po bitwie pomiędzy powstańcami, a wojskami rosyjskimi pod sąsiednią Krzykawką w 1863 r.

Materiały znajdują się w gestii WKZA w Katowicach.

Szczecin — Stare Miasto,
Podzamcze,
St. 20, AZP: 30-05/77

Polaska Akademia Nauk Instytut Historii
Kultury Materialnej Zakład Archeologii
Nadodrza

Badania prowadził mgr Marian Rulewicz. Finansował WKZ w Szczecinie. Trzeci sezon wykopaliskowy. Wczesnośredniowieczne podgrodzie w rejonie najstarszego portu.

Prace wykopaliskowe w 1989 r. prowadzono na kwartale VI Podzamcza, w obrębie wykopu o wymiarach 7,5 x 10,0 m, na ćwiartkach A, B, C, D. Zdjęte zostały cztery następujące warstwy osadnicze: IV, V, VI i częściowo VII-VIII. Odsłonięto też sześć poziomów konstrukcji drewnianych. Średnia głębokość wykopu aktualnie wynosi ca 1,5 m. Prace koncentrowały się na trzech obiektach konstrukcyjnych w postaci: 1. drewnianej ulicy, zbudowanej na osi O-W (od strony wzgórza zamkowego w kierunku Odry); 2. równoległe do niej nawarstwiały się drewniane konstrukcje w postaci legarów i położonych na nich dranic, stanowiące wymoszczenie „zapadlistka”, powstałego przez wcześniejsze wkopanie dużej beczki ściekowej; 3. na ćwiartce D odsłonięto 2 beczki odwadniające, z których wybrano średniowieczną zawartość materiałową.

Po zdjęciu drugiego poziomu konstrukcji drewnianej ulicy, cezurą dla następnych nawarstwień stanowi wkopana beczka ściekowa. Konstrukcje drugiego poziomu ulicy spoczywały na głębokościach 4,14-3,6 m. n.p.m. z widocznym spadkiem w kierunku Odry.

W nawarstwieniach osadniczych masowość zabytków ruchomych obserwujemy w ceramice stalowoszarej, kościach ssaków i ryb oraz resztkach rozmaitych wytworów skórzanych, zwłaszcza obuwia. Do ciekawszych zabytków wydzielonych należą przedmioty metalowe (brązowa sprzączka od pasa, haczyki rybackie, sztyldo, noże, gwóźdź i nit) oraz części podkowy), skórzane (pochewka), kościane i rogowe (grzebień tkacki, sześciokątna kostka do gry), bursztynowe (część kolia) i drewniane (kijanka, płytki od sieci rybackich i grube liny cumownicze). Dotychczasowe znaleziska mogą sugerować wycinek rzemieślniczo-rybackiej dzielnicy połokacyjnego Szczecina.

Według przewidywanych obliczeń, do osiągnięcia calca na eksplorowanym wykopie należy przewidzieć kilka następnych sezonów wykopaliskowych. Chodzi nam bowiem o uchwycenie relacji do odsłoniętych wcześniej wczesnośredniowiecznych konstrukcji portowego nabrzeża z rejonu Baszty Siedmiu Płaszczy.

W oparciu o zwarte zespoły ceramiczne, wspomniane wyżej warstwy osadnicze można datować roboczo na XIII-XIV wiek.

↓ Słupsk woj. ciechanowskie St. 4 patrz okres rzymski

Środa Śląska,
ul. II Armii Wojska Polskiego,
woj. wrocławskie,
St. 2, AZP: 76-24/13

Wojewódzki Ośrodek Archeologiczno-Konserwatorski we Wrocławiu

Prowadziła: mgr Halina Śledzik-Kamińska, Ludwik Kamiński; konsultowali prace: dr Wojciech Dzieduszycki, prof. dr Mirosław Richter. Finansował WOAK. Drugi sezon badań ratowniczych w obrębie Starego Miasta w Środzie Śląskiej.

Kontynuowano badania w obrębie wykopu budowlanego przy ul. II Armii Wojska Polskiego na powierzchni 290 m². W zachodniej części wykopu eksplorowano warstwę kulturową związaną z najstarszym poziomem osadniczym. W stropie tej warstwy natrafiono na relikty drogi (?) w postaci częściowo zachowanych drewnianych